

HANDLEDNING

Titel: *Staten*
Årskurs: 7–9 /
Gymnasiet
Speltid: 14 minuter
Produktionsår: 2026
Språk: Svenska
Producent:
Kunskapsplaneten AB

Om filmen

Staten är en samhällsorienterande film som undersöker vad som händer när samhällen utsätts för kriser, hot och osäkerhet. Genom historiska och nutida exempel visar filmen hur staters makt ofta växer i tider av kris och hur människors syn på frihet, trygghet och demokrati kan förändras.

Filmen tar upp frågor om övervakning, propaganda, säkerhetspolitik och relationen mellan individ och stat. Vad händer när trygghet blir viktigare än frihet? Hur påverkas demokratin när staten får större kontroll? Och hur balanseras människors rättigheter mot samhällets behov av säkerhet?

Dokumentären kopplar samman historiska händelser med dagens samhälle och ger elever möjlighet att diskutera demokrati, makt, rädsla och informationspåverkan i en tid präglad av globala kriser och digital kommunikation.

Historik och bakgrund

Genom historien har kriser och konflikter ofta lett till att stater fått större makt. Under krig, pandemier och perioder av politisk oro har regeringar infört undantagslagar, övervakning och begränsningar av människors friheter för att skydda samhället.

Under andra världskriget infördes censur, ransonering och omfattande kontroll i många länder. Under kalla kriget växte säkerhetspolitik och övervakning när stormakter försökte skydda sig mot hot och spionage. Efter terrorattackerna den 11 september 2001 infördes nya säkerhetslagar, bland annat Patriot Act i USA, som gav staten ökade möjligheter till övervakning.

Filmen visar hur människor ofta accepterar större kontroll i tider av osäkerhet och rädsla. Här uppstår centrala frågor om demokrati och makt: Hur mycket frihet är människor beredda att ge upp för trygghet? Kan demokratier skydda sig mot hot utan att själva förändras?

Dokumentären lyfter också mediernas och informationens betydelse i kriser. Propaganda, desinformation och informationskontroll har genom historien använts för att påverka människors beteenden och stärka staters makt.

HANDLEDNING

Syfte

Filmen *Staten* syftar till att:

- Ge elever förståelse för hur demokratier och stater fungerar i krissituationer.
- Förklara hur makt, säkerhet och frihet hänger samman.
- Visa hur rädsla och osäkerhet kan påverka människors beteenden och politiska beslut.
- Skapa förståelse för propaganda, informationspåverkan och övervakning.
- Uppmuntra elever att reflektera kring demokrati, mänskliga rättigheter och statens ansvar.
- Utveckla elevernas kritiska tänkande och källkritiska förmåga.
- Träna elevernas förmåga att analysera samhällsfrågor ur historiska och nutida perspektiv.

Målgrupp

- Grundskolan: Årskurs 7–9
- Gymnasiet

Filmen passar särskilt väl inom ämnena:

- Samhällskunskap
- Historia
- Internationella relationer
- Medie- och informationskunnighet (MIK)
- Hållbar utveckling
- Svenska

HANDLEDNING

Förslag på lektionsupplägg (60–90 min)

Inledning (10 min)

Visa filmen *Staten* och låt eleverna diskutera sina första intryck. Vad handlade filmen om? Vilka exempel på makt och kontroll reagerade de mest på? Hur kopplar filmen till dagens samhälle?

Fördjupning och diskussion (20–30 min)

Låt eleverna diskutera frågor som:

- Varför accepterar människor större kontroll i kriser?
- Hur mycket makt ska staten få ha?
- Är trygghet viktigare än personlig frihet?
- Kan demokratier bli mindre demokratiska i tider av kris?
- Hur påverkar medier människors syn på hot och säkerhet?

Ämnesfördjupning (30 min)

Samhällskunskap: Undersök hur demokratier fungerar i kriser, hur lagar och övervakning används samt hur relationen mellan individ och stat förändras vid hot och osäkerhet.

Historia: Studera historiska exempel på propaganda, övervakning och säkerhetspolitik under exempelvis andra världskriget, kalla kriget och efter terrorattackerna 2001.

Internationella relationer: Analysera hur globala konflikter, terrorism och säkerhetshot påverkar relationer mellan stater och internationellt samarbete.

Medie- och informationskunnighet (MIK): Diskutera propaganda, desinformation och hur medier påverkar människors uppfattningar under kriser och konflikter.

Hållbar utveckling: Reflektera över hur stabila demokratiska samhällen, tillit och mänskliga rättigheter är viktiga delar av ett hållbart samhälle.

Avslutning och reflektion (10–20 min)

Låt eleverna skriva en kort reflektion kring:

- Vad tar jag med mig från filmen?
- När blir trygghet viktigare än frihet?
- Hur kan demokratier skydda sig mot hot utan att förlora sina grundläggande värderingar?

Avsluta med en gemensam diskussion.

Extra aktiviteter

- Jämför historisk propaganda med dagens informationspåverkan i sociala medier.
- Undersök Sveriges krisberedskap och totalförsvar.
- Arbeta med källkritik och analys av nyhetsrapportering under kriser.

HANDLEDNING

Kopplingar till styrdokument

Lgr22 (Grundskolan)

Samhällskunskap: Demokratiska rättigheter och skyldigheter, hur lagar och samhällsinstitutioner fungerar samt hur medier och information påverkar människors uppfattningar och samhällets utveckling.

Historia: Historiska konflikter, samhällsförändringar och hur demokrati och mänskliga rättigheter utvecklats över tid.

Geografi: Globala konflikter, säkerhet och hur samhällen påverkas av kriser och internationella hot.

Svenska: Argumentation, muntliga diskussioner, analys av samhällsfrågor och källkritisk granskning av information.

GY22 (Gymnasiet)

Samhällskunskap: Demokrati, makt, rättsstat, säkerhetspolitik och relationen mellan individ och stat i moderna samhällen.

Historia: Övervakning, propaganda och säkerhetspolitik under 1900- och 2000-talet samt demokratiska och auktoritära samhällssystem.

Internationella relationer: Globala hot, terrorism, konflikter och internationellt samarbete kring säkerhet och mänskliga rättigheter.

Medie- och informationskunnighet (MIK): Informationspåverkan, propaganda, desinformation och mediernas roll i demokrati och kris.

Svenska: Retorik, argumentation, analys av samhällsdebatt och kritisk granskning av information och medier.

Diskussionsfrågor

1. Varför accepterar människor större kontroll under kriser?
2. Hur mycket makt ska staten få ha?
3. Är trygghet viktigare än personlig frihet?
4. Hur påverkar rädsla människors beslut?
5. Var går gränsen mellan säkerhet och övervakning?
6. Kan demokratier bli mindre demokratiska i tider av kris?
7. Hur påverkar medier människors syn på hot och konflikter?